

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВНД-13	Філософія	Вибіркова навчальна дисципліна	Перший (бакалаврський)	3	5	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття, консультація.

Методи навчання: класичні форми лекцій-візуалізацій та семінарів-дискусій із прикладними практиками методами герменевтичного аналізу текстів вітчизняних і зарубіжних мислителів, що спрямовані на розвиток навичок філософської рефлексії у професійній діяльності правника в одному реченні.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у студентів критичного мислення та цілісного світогляду на основі вивчення світової та вітчизняної філософської спадщини, що дозволяє майбутнім правникам здійснювати глибокий аналіз правових явищ через призму гуманістичних цінностей та національної ідентичності в одному реченні.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК08	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.
СК02	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК08	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
СК16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН14	Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у дискусіях щодо соціально-правових явищ на семінарських заняттях, питання для поточного контролю, тести, питання для підсумкового контролю, оцінювання результатів поточного тестування й аналітичних відповідей на контрольні питання, а також підсумкового оцінювання знань на іспиті та визнання досягнень у сфері неформальної освіти згідно з відповідним Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Філософія як специфічний тип знання та соціокультурний феномен

Генезис філософії: від міфологічного світосприйняття до раціонального пізнання. Предмет і структура філософського знання. Функції філософії у професійній діяльності та світоглядний підготовці юриста. Співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва. Особливості українського типу філософствування.

Тема 2. Історико-філософський процес: еволюція ідей та концепцій.

Антична філософія як фундамент європейської інтелектуальної традиції. Філософська думка Середньовіччя та Відродження (теоцентризм проти антропоцентризму). Києво-Могилянська академія як осередок українського барокового мислення. Раціоналізм та емпіризм Нового часу. Німецька класична філософія та рецепція в українській університетській науці.

Тема 3. Філософське вчення Григорія Сковороди (антропологічний поворот)

Концепція «двох натур» та «трьох світів». Вчення про «сродну працю» як етико-соціальний фундамент самореалізації людини. Символічний світ Біблії та міфологія у філософській системі Сковороди. Шлях до самопізнання: «Пізнай себе» як головний імператив. Вплив ідей Сковороди на формування української духовної культури та сучасної етики.

Тема 4. Філософська антропологія: людина в системі всесвіту

Проблема антропосоціогенезу: єдність біологічного, соціального та духовного в людині. «Філософія серця» П. Юркевича як альтернатива раціоналізму. Людина, індивід, особистість: філософський аналіз та правовий статус. Екзистенційні виміри людського буття: свобода, відповідальність, вибір. Філософсько-антропологічні ідеї Т. Шевченка.

Тема 5. Гносеологія та логіка пізнавального процесу

Сутність та структура пізнавального процесу. Співвідношення чуттєвого та раціонального в пізнанні, роль інтуїції. Проблема істини: об'єктивність, критерії та роль у юридичній практиці. Концепція наукової істини у працях В. Вернадського. Специфіка соціального та правового пізнання: герменевтичний аналіз.

Тема 6. Соціальна філософія та філософія історії

Поняття суспільства як цілісної саморегульованої системи. Соціальні та політичні ідеали М. Драгоманова. Матеріальне та духовне життя суспільства; роль суспільної свідомості. Філософія історії М. Грушевського. Громадянське суспільство та правова держава: соціофілософські аспекти взаємодії.

Тема 7. Філософія культури та духовного життя

Культура як спосіб самореалізації людини та соціальна пам'ять. Цінності як ядро культури та аксіологія в системі соціального регулювання. Культурософські ідеї І. Франка. Релігія та мистецтво як форми духовного освоєння світу. Культурна ідентичність та проблеми міжкультурної комунікації в умовах глобалізації.

Тема 8. Етика та моральна філософія

Мораль як специфічний регулятор поведінки; структура моральної свідомості. Основні категорії етики: добро, зло, обов'язок, совість, гідність. Моральна філософія В. Соловйова та її вплив на українську етичну думку. Справедливість як моральна, політична та правова категорія. Професійна етика правника: моральні виклики та принципи діяльності.

Тема 9. Філософія права та національна ідея

Право як об'єкт філософського аналізу. Філософія української ідеї (від Кирило-Мефодіївців до Д. Донцова). Природне та позитивне право: філософська дискусія крізь віки. Правовий ідеалізм Б. Кістяківського. Правосвідомість і правова культура в системі національного буття.

Тема 10. Соціальна екологія та філософія ноосфери

Система «людина – суспільство – природа»: еволюція взаємовідносин. Вчення В. Вернадського про ноосферу. Екологічна криза як світоглядна проблема та правові шляхи її подолання. Глобалізація: економічні, політичні та культурні наслідки для людства. Майбутнє цивілізації у візіях сучасних українських філософів.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей.

Рекомендовані платформи:

- Alison (A Guide to Philosophy: <https://alison.com/course/a-guide-to-philosophy>; An Introduction to Philosophy: <https://alison.com/course/an-introduction-to-philosophy>);
- Coursera (Introduction to Philosophy: <https://www.coursera.org/learn/philosophy>; Ancient Philosophy: Aristotle and His Successors: <https://www.coursera.org/instructor/susanmeyer>);
- edX (Jurisprudence: Introduction to the Philosophy of Law: <https://www.edx.org/learn/law/university-of-surrey-jurisprudence-introduction-to-the-philosophy-of-law>; Philosophy and Critical Thinking: <https://www.edx.org/learn/humanities/the-university-of-queensland-philosophy-and-critical-thinking-5>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

Методи оцінювання: для поточного контролю у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проєктів, творчих завдань, тощо; для підсумкового контролю проведення диференційованого заліку (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення завдань, виконання вправ тощо.).

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60										Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів
											100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Дзюбань О.П. Філософія науки: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. 516 с. https://ippi.org.ua/sites/default/files/dzoban_filosofiya_nauki.pdf
2. Книш І.В. Демографічна криза в Китаї: трансформація габітуальних практик. Китаєзнавчі дослідження. 2023. № 1. С. 40-54. <https://repository.kpi.kharkov.ua/entities/publication/35774679-f809-4bca-973c-0bc4944d11d8>
3. Книш І.В. Концептуалізація номадичних практик: соціокультурний дискурс: монографія. О.: КУПРІЄНКО С.В., 2022. 600 с.
4. Книш І.В., Підбуцька Н.В. Резильєнтність людини: трансформація наявних і пошук інноваційних дидактичних практик. Теорія і практика управління соціальними системами. 2024. № 4. С. 3-20. <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2024.4.01>
5. Книш І.В. Філософія освіти: номади і седентари: навч. монографія. Одеса: Купрієнко С.В., 2018. 359 с. https://www.academia.edu/49504272/Книш_І_В_Філософія_освіти_номади_і_седентари_навчальна_монографія
6. Рабінович П.М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Rabinovych-theory_philosophy_prava_posibnik_2021.pdf
7. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/Бліха%20Філософія%20підручник.pdf>
8. Філософія науки: навчальний посібник / за ред. С.В. Сторожук. 4-те вид., виправ. і допов. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 420 с. <https://lib-repo.pnu.edu.ua/handle/123456789/1549>
9. Філософія науки: навч.-метод. посіб. / Л.В. Теліженко, А.Є. Лебідь. Суми: СумДУ, 2024. 107 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/51f689f2-5423-4340-81ec-0db812ef2a4c/content>

10. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана *Філософія: Підручник*. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/35525/2/O_Shepetiak_Philosophy_IFF.pdf

11. Knysh I., Dubinka M., Kochubei O. et al. *Practices for readiness of future specialists for professional self-determination in the information society*. Amazonia Investiga. 2022. Vol. 11(59). pp. 108-118. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.59.11.10>

Викладач: *Книш Інна Василівна*, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних наук.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцент

